

Їх було кілька сот. Усі молоді, але виснажені, змучені і обідрані, наче жили багато років у дикій безлюдній пустелі. Вже більше року вони живуть серед азіатських степів за колючим дротом. Їдять — що дадуть, роблять — що ведуть. Їх позбавлено всього, навіть волі...

Сьогодні їх, ніби солдатів, стрункими рядами привели до мовчазної річки Нура, щоб позичити в неї води.

Начальник табору Криштаб зміряв очима натовп, шепнув щось комендантові на ухо і чітко наказав:

— Громадянки! Партія доручила нам почесну роботу — протягом місяця провести водогін Нура—Караганда. Какал треба викопати довжиною 70 кілометрів, шириною і глибиною 2 метри. Хто працюватиме по-ударному — відзначу, хто не виконуватиме норми — тяжко покараю і...

Криштаб щось занотував до блокноту, запалив цигарку і уважно спостерігав, як десятники рулетками міряли кожній жінці денну норму піщаного ґрунту. Переконавшись, що початок роботи йде непогано, він сів в авто і швидко зник у куряві піску.

Норми були роздані. Протягом двох кілометрів розтягся жіночий шнурок.

Люди, як тіні, хитаються з лопатами в руках, риють, земов кроти, розпечений азіатським сонцем пісок, а він неслухняний, ніби живий, з обох боків сунеться у викопаний рівчак.

Десятники бігають туди і сюди, паються, декого записують в свої блокноти, щоб лишити довгожданого шматка хліба.

— Дайте дошки для затримки піску. Так копати не можна — осувається.

— А ти рий на чотири метри — не осується.

— Чому води нема? В роті висохло, сил не вистачає...

— Може лімонаду? пива? або боржомчику? А що робитимете в перерву?

— Сволочі! — вигукнув хтось з гурту.

Сонце не милувало знедолених. Воно ще дужче розпікало пісок і вибирало знесилену, щоб своїм ударом повалити жертву на землю. Кожної хвилини то там, то тут з худорливих рук випадала лопата, і виснажене тіло простягалось на гарячому піску.

До кабінету начальника вбіг головний інженер.

— Так працювати не можна! Півмісяця минуло, а ми й чверті норми не дали. Сьогодні всі повії з четвертого бараку не

вийшли працювати — страйкують. А що робиться в Караганді? Через відсутність води кожного дня гинуть сотні шахтарів. Жодна шахта не виконує плану...

— Шахтарі — дурниці, це ж засланиці. А от план... н-да... З повіями я сам поговорю.

Криштаб узяв кілька вартових і пішов до четвертого бараку. Власне, це була звичайна землянка, але великого розміру на сто жінок-повій. В таку спеку тут справді було непогано. Криштаб зайшов до землянки. Ніхто з жінок не встав, і це його особливо розлютувало. Усі повії лежали на нарах майже голі, одні палили цигарки, інші одна одній робили масаж, ловили блощиць, а Мурка Цветок сиділа в самому кутку і під акомпанемент гітари наспівувала:

Пусть трудятся на жидов
Сталин Йоська и Ежов,
Мы обидеть себя
Не позволим никогда...

— Контрреволюція? — роздратовано вигукнув Криштаб.

Усі мовчали.

— Захотілося на Соловки? Через п'ять хвилин, якщо не візьметесь за лопати, то...

— То силою примусите? Розстріляете? — перебила Мурка Цветок. — Ви зробили з нас повій, вивезли в безлюдну пустелю. Ми працюємо, як каторжники, і гинемо, мов мухи. Вас це не обходить? Нас заїдає цинга, душить тиф — вас це

не турбує? Чому не працюють з першого бараку? Ви відібрали кращих і дужчих, щоб жити з ними...

— Замовчи!

— Не мовчатимемо! Знайте, що повії чесніші за вас. Ми продавались за шматок хліба, а ви продасте інших, жидів...

Зчинилася метушня. Криштаб розумів, що в таких випадках треба звернути з дороги. Він вийшов з бараку. Розшукав коменданта і наказав йому написати клопотання про переведення всіх повій до Соловецького табору, а на їх місце прислати свіжі овочі для ліквідації прориву.

Поповнення прибуло аж на третій день увечері. Криштаб особисто приймав прибулих. Кожну він оглядав з надутою головою, окремих запитував звідкіль вони, яка професія і як звати. Цих жінок він записував до блокноту. Серед прибулих були агрономи, лікарі, вчительки, робітничі, колгоспниці... Криштаб наказав усіх їх розмістити в четвертому бараці. Цим він гадав припинити страйк.

Жінки не лякалися повій. Вони розуміли, що в кожній з них є серце, розум і навіть честь, яку затоптано брудами жидівським чоботом.

Комендант відкрив двері бараку. Мурка Цветок, жертуючи, зустріла новоприбулих табірною пісенькою:

(Закінчення на 4 стор.).

СЕРЕД ПІСКІВ

(Закінчення з 3 стор.).

Нами тюрми заповняють
У лагери загоняють.

Сами водку, пиво п'ють,
Но придет и им капут...

Раптом обірвалася струна, і голос її
затих. Вона жбурнула гітару в куток,
ніби гнилу картоплину, і тремтячим го-
лосом крикнула:

— Оксана!

Мурка кинулась до однієї з новоприбу-
лих міцно обняла гнучкий стан і тихо
шептала:

— Оксана... Оксана... Чому, чому ти
тут?

— Сама не знаю. Брата розстріляли,
Борисові наказали зі мною розлучитися,
а мене...

— Пам'ятаєш, я теж училася в інсти-
туті. Уже, певно, як і ти, була б лікарем...
Батько працював на оборону, але він
старий офіцер і його, бідолашного, зас-
лали в Сибір, а мене викинули на вули-
цю. Я примушена була продавати своє
тіло... а потім — сама бачиш...

З її очей потекли сльози. Це вперше
вона заплакала в цих диких степах.

Вони довго сиділи, обнявшись, як діти,
пригадуючи студентське життя, спільних
знайомих і солодкі колишні мрії.

До бараку зайшла ротна.

— Райчук Оксана — до начальника.

— Чого? Адже вже пізно.

— Пізно?! — засміялась ротна...

— Бідна Оксано, ти не розумієш...

Якщо не підеш — силою візьме, згвал-
тує і передасть на глум вартовим...

— Райчук, швидше, — гукала ротна.

Оксана хвилювалась. Вигляд у неї
був такий ніби вона вирішує: йти чи не
йти. Раптом обняла Мурку, поцілувала і,
наче п'яна, хитаючись, пішла до дверей.

На вулиці ротна суворо наказувала
Оксані:

— Не підведи мене й себе. Якщо дого-

диш, будеш жити, як на волі. Дарма що
він поганий. Гляди ж, догоди...

..Кілька хвилин Оксана стояла біля
дверей. В голові її ролюся: — Невже
в цього ката зовсім нема серця, розуму?
А якщо... Я йому горло перегризу, очі
видеру, але ж...

Оксана кулею вискочила з коридору
і поза будинком пішла назустріч темній
ночі в дикий степ. За кілька кроків по-
бачила якісь силуети. Вона впала на пі-
сок. Приглянувшись: кілька вартових нес-
ли двох мерців.

— Надокучило вже їх носити. Кожен
день як не п'ять, то десять.

— А тобі їх жаль?

Вони закопали невідомих у пісок і
швидко зникли.

Оксана підвелась і, навіть не оглянув-
шись, швидко пішла вперед. Щоб лег-
ше було місити сухий пісок, вона зняла
черевики. Проте, коли показалося сон-
це, її ноги відмовлялися служити. Але
страх перемагав: «А як доженуть?» Ця
думка надавала їй сили.

Сонце немилосердно пече... Вона йде.
Бюти підкошуються, хочеться пити... Ох,
якби добратися до річки, аула... Серед
дикої пустелі не було нічого живого.
Навіть рідкий бур'янець давно вигорів,
посох.

Сонце повернуло на захід. З півночі
повіяло вітром, і за спиною раптово ви-
ріс сірий піщаний стовп. Вітер усе дуж-
че крутить піском, то підіймає його висо-
ко, то кидає додолю. Темно. Нічого не
видно, а бурун лютує, гуде, свище. Йти
далі немає сили, і Оксана, ніби п'яна,
впала на м'який пісок.

— Борис... Борис... Пити, хочу п-и-
т-и!..

Бурун лютував усе дужче, ніби пос-
пішав швидше засипати піском свою
жертву.